

Problémy se závažím

Zátěžový opasek je zřejmě součástí výstroje, na kterou potápěči pohlížejí s největším despektem. Zpravidla se skládá z pěticentimetrového nylonového pásu, olovených závaží a kovové nebo plastové spony. To vše dohromady je dosti těžké, nemotorné a nepohodlné. Obzvláště když si opasek navlékáme, nebo když se pokoušíme vyzvednout celou výstroj na palubu potápěčského člunu.

Navíc zátěžové opasky často nezatěžují přesně tam, kde by měly. A bohužel se tyto opasky málokdy nosí a seřizují správně a jen zřídka se uvolní snadno a rychle, když je to zapotřebí. Naštěstí existuje několik praktických rad i určité nové pomůcky, které tyto věčné nepříjemnosti s opasky mohou odstranit.

V čem je problém?

Potíží se zátěžovými opasky je mnoho a nehody s nimi souvisejícími nejsou nijak vzácné. Podle jednoho výzkumu australské DIMS* provedeného před několika lety, byly zátěžové opasky spolupříčinou v přibližně 12 procentech ohlášených nehod souvisejících s výstrojí, i když při žádném z problémů nebyla špatná funkce zátěžového opasku označena za hlavní důvod nehody. Vše nasvědčuje tomu, že většina problémů se zátěžovými opasky nastává při jejich nasazování nebo snímání. Mezi ohlášenými problémy byly nesprávně zajištěné spony, překážení a/nebo zamotání či zadrhnutí volného konce opasku.

Další častou chybou je situace, kdy potápěč ve vodě zjistí, že potřebuje větší zátěž. A než aby sejmul pás a přidal další olovené závaží, zastrčí si další zátěž do kapsy. Sice to vypadá jako logické, rychlé a snadné řešení, ale moc bezpečné to není. Uzávěr kapsy (suchý zip) se často uvolní a závaží vypadne. V hloubce si toho potápěč ani nemusí všimnout, ale problém určitě nastane, když se bude pokoušet udělat bezpečnostní zastávku v mělké vodě.

Mnoho potápěčů má problémy s tím, aby byl jejich opasek při sestupu stále dostatečně utážen. Když se oblek vlivem okolí stáhne, opasek se uvolní. V některých případech – když si potápěč dal víc zátěže dozadu – se opasek posune tak, že spona skončí až vzadu pod lahví. V takové situaci se možnost seřídít si opasek nebo jej v případě nutnosti rychle uvolnit, rovná nule.

Svědomitý potápěč se takovému problému vyhne, a sice tím, že si v pravidelných intervalech těsnost opasku hmatem ověřuje a v případě potřeby jej utáhne. Ale právě tady mohou nastat další potíže. Když má potápěč studené ruce nebo je volný konec opasku příliš krátký pro uchopení, může opasek snadno vyklouznout a úplně zmizet.

Následkem může být rychlý (a nebezpečný*) výstup na hladinu.

Většina potápěčů sice mívá své vlastní zátěžové opasky, které mají správnou velikost i správné závaží a pohodlné a bezpečně se hodí ke standardní výstroji, nicméně problémy nastávají, když se používá výstroj pronajatá.

Něco jako past na myši

Jak je patrné, se zátěžovými opasky se může pojit mnoho problémů a proto také existuje mnoho možných řešení. Pro ty, kdo létají do potápěčských oblastí po celém světě a nechtějí platit leteckým společnostem za nadváhu zavazadel, je jedním z řešení používat namísto opasků pronajatých opasek s kapsami. Spíše než zátěže k opasku přivazovat, mohou se měkká i tvrdá závaží dávat do kapes.

Budete-li mít opasek s kapsami, budete se potápět se svou vlastní výstrojí, t.j. s opaskem, který dobře znáte a který vám dobře “sedí”, přitom v něm ponesete olovo místní namísto “dovezeného”.

Další výhodou opasku s kapsami je, že se do něj mohou zátěže snadno a rychle přidávat (a samozřejmě z něj i odebírat) – a to i když je opasek již nasazen. Důležité je však poznamenat, že při výběru opasku s

kapsami je potřeba zvolit výrobek vysoce kvalitní a často kontrolovat, zdali se neobjevují náznaky opotřebení nebo poškození. Kapsy by měly být bezpečné a dobře propouštět vodu. Špatné šití by mohlo znamenat rozpárání ve švech a schopnost suchých zipů udržet věci bezpečně uzavřené v kapse se postupem času silně snižuje. Jinou možností, jak řešit problém se zátěžemi, je vyvažovací vesta obsahující zabudované kapsy pro umístění závaží kvůli kompenzaci vznosnosti (weight-integrated buoyancy compensation device = BCD).

Do těchto zátěžových kapes se vkládají měkká závaží a je zde i rychle spustitelný mechanismus pro vyhození jednoho závaží nebo všech najednou. Než tedy nosit veškerý zátěžový materiál na opasku, lze něco (nebo vše) umístit do BCD, kde je zátěž také lépe rozložena z hlediska rovnováhy, přitom se jedná o řešení, které je velmi pohodlné. Problém je v tom, že mnoho středisek má skladem pouze tvrdá závaží a ta by mohla BCD poškodit. Navíc, jestliže je potřeba větší zátěže, než se vejde do těchto zátěžových kapes, pak může potápěč skončit tak, že vloží další závaží do kapes BCD určených k jinému účelu, což je samozřejmě nesprávné.

Ve snaze vyřešit syndrom "volného opasku" nabízejí někteří výrobci kompenzační řešení, při kterém se při sestupu potápěče opasek automaticky utahuje - tato koncepce je stará již několik desetiletí. Firma Trident vyrábí pro hloubkovou kompenzaci opasek strečový z gumy. XS Scuba vyrábí hloubkovou kompenzační sponu, v které je pružina zajišťující, aby byl opasek napnutý stále stejně.

Potápěči nosící suché obleky i ti, kteří si nasazují těžkou výstroj pro potápění ve studené vodě, často tvrdí, že spíše než tradiční zátěžový opasek jsou lepším a pohodlnějším řešením zátěžové popruhy (weight harness). Podobně jako BCD obsahující zabudovanou zátěž, i některé zátěžové popruhy obsahují zátěžové kapsy s rychle spustitelným mechanismem, který vyhodí závaží, ale popruh zůstane.

Potíže se správným rozložením váhy

Většina potápěčů zápolí (alespoň do jisté míry) se správným rozložením váhy. Příliš velká váha hodně vysoko a potápěče to nutí směřovat hlavou dolů. Příliš velká váha hodně nízko a potápěči stále klesají nohy. V obojím případě je potápěč při plavání vystaven většímu odporu a navíc zažívá pocity nepohody. Řešením je správné rozmístění zátěže; k tomu slouží různé metody a používají se různé přístroje.

Jednou z možností je nastavit polohu lahve ve výstroji BCD tak, že se vznosnost lahve posune (pozitivním nebo negativním směrem). Někteří potápěči se suchými obleky nebo s velmi vzplývavými botami či ploutvemi používají pro vyrovnávání kotníková závaží. I když to může být účinné, znamená to další zatížení svalů nohou, které musejí kopat se zátěží navíc. Proto někteří potápěči dávají přednost výměně obuvi za něco méně vzplývavějšího.

Jeskynní potápěči - kteří zřejmě musí dbát na správné rozložení váhy nejvíce - používají velice rozmanité metody, např. připevňování ocelových pásků na lahve a D-kroužků na popruhy, do kterých se mohou připnout malá závaží pro velmi přesné vyvážení. Někteří výrobci nyní nabízejí zcela speciální zátěžové kapsy - ty se připevňují k lahvám, což umístění vyvažovacích závaží usnadňuje.

Zpět k tomu základnímu

I když stále používáme klasický zátěžový opasek, pronajatý či jiný, několik jednoduchých rad může naše potápění usnadnit a učinit je zábavnějším. Za prvé je důležité, aby se závaží na opasku dobře rozložilo. Namísto velké zátěže na opasku vzadu, měla by být závaží rovnoměrně rozložena kolem boků. V takovém případě nebude mít opasek tendenci "otáčet se", když se v hloubce trochu uvolní. Další radou je potřeba přesvědčit se, že se jednotlivá závaží na opasku neposunují a nemohou zablokovat sponu. Snadno se to docílí tak, že se opasek provleče jednou stranou závaží, poté se o polovinu otočí a provleče se druhou stranou. Nebo se mohou použít tzv. "zátěžové pojistky", což jsou malé zarážky, které zabraňují závažím ve sklouznutí.

Volný konec opasku, tzv. "jazyk", by měl dlouhý alespoň 10 až 15 cm, ale určitě ne delší než 20 cm. Příliš dlouhý "jazyk" zavazí a hrozí nebezpečí, že se někde za něco zachytí. A s příliš krátkým koncem opasku budeme mít pod vodou při seřizování potíže.

Protože musí existovat možnost zbavit se opasku v případě nutnosti co nejrychleji, zásadně platí, že nesmí být ničím dalším vázán a odhození nesmí nic bránit. To znamená, že přes něj nesmí vést žádné další popruhy, upeňovací přezky atd. - v této souvislosti si nemohu nevzpomenout na svého dávného instruktora, který tuto podmínku zdůrazňoval při všech možných příležitostech. Proto musí být umístěn nůž nebo jakýkoliv jiný potápěčský nástroj tak, aby se o něj volně klesající opasek nezachytil.

Hodně záleží na tréninku

Bez ohledu na to, jaké zařízení používáme pro zvýšení zátěže a její rovnoměrné rozložení, vždy se vyplatí hodně trénovat jeho správné použití, zvláště v nouzové situaci. Akce, které musíme při ponoru podniknout během několika vteřin od vzniku nějaké náhlé a hrozivě vypadající situace, musí být dobře nacvičené, pokud možno tak, že se provedou téměř instinktivně a automaticky.

Stejně jako pilot, jehož motor začne krátce po startu letadla vynechávat, nemívá ani potápěč mnoho času na rozvažování o různých možnostech řešení dané situace. Když nastane kritický okamžik a potápěč musí "olovo rychle zahodit", nemůže začít přemýšlet, kterou rukou to má udělat, za jakou šňůru by měl zatáhnout či řešit nějaké podobné "otázky".

A takto zmaten by neměl být ani jeho kolega - ten musí být stejně dobře obeznámen s výstrojí zmíněného potápěče, jako on sám. Nezáleží na tom, kdo zatáhne za "záchrannou brzdu", odhození zátěžového opasku musí proběhnout rychle a bez zádrhelů.

Pro nás potápěče mohou být zátěžové opasky do jisté míry otravné, jenže jsou nezbytné, pokud nechceme trávit čas tak, že budeme jen plavat na hladině a dívat se směrem do hloubky. S trochou moderní techniky a využitím praktických zkušeností se můžeme oněch věčných trablů se zátěžovým opaskem úspěšně zbavit.